

Zadovoljni Kranjci

»Vrag, pa taka veselica, kjer ne morš noben'ga ubit'!«

Vsakdo pozna mesto. Za dvajset let vanj ni značilno nič drugega kakor napredek. Vsesstranski se razume. V svojem centru socializacije, bratstva in enotnosti, ostreje opraviilo z vsemi malomeščanskimi elementi, se družbeno preorientiralo in vzpostavilo socializem.

Vse mesto je za dvajset let samo zadovoljno. Nenehno prizadevanje v smeri

Nadaljevanje na 4. strani

SREČNO 65!

tribuna

HOJA PO VRVI

18. avgusta v Celju:

Spriva se mi je zdelo od sile lumentno poskusiti enkrat - s tem izletom v tvojansko pravic - tako čisto konkretno, kakor sem pravil, "transcendirati" tole "naše liliptanstvo" (P. Kalen), prestopiti svoje meje, zanikati svoj aprilni "provinciализem" (J. Javoršek), nato pa sem sklenil enkrat se vselej opraviiti s svojimi intelektualizmom, se povznaviti, integrirati in doživeti nek drug svet popolnoma neposredno, takega, kakor v resnici je, ne-kritično, ampak celovito, oziroma. Narobe pa je bilo samo to, da sem se tega domislil šele zdaj in ravno zdaj. In potem še tista lumentnost, tipična intelektualistična kompenciacija liliptičnega slovenskega intelektualnega kompleksa majhnosti. In ko sem se vrnil iz Francije, so mi najprej začeli v roke jožeta Javorška Temperaturni listi in mi je splahnila lumentnost O samca simplicitas!

Kaj se dialektično zaniknje provincialnosti, ki jo pri nas "kategorizirajo" načrtno in skorej strokovno, sojuz (Temperaturni listi, str. 132) socializmu navkljub res kaže samo v čimštevilnejših potovanjih v tuzestvo, v literatniški doživljanju sveta in v slovenjenju vseh najnovejših življenjskih in literarnih (pa bolj literarnih) izumov od koderkoli? V kulturnem snobizmu? In kako bi poskusil definirati vsebinsko naših resničnih

Nadaljevanje na 7. strani

Posojila z odpisi oziroma krediti služijo le kot dopolnilo štipendijam. Vsem je jasno, da je to odmik od začrtanega in samoupravljanja najbolj odgovarjajočega sistema materialnega preskrbovanja študentov; to je štipendiranje, toda obenem je to tudi korak od prejšnjega nevzdržnega do izboljšane gnotnega položaja študentov.

Na noben način pa se ne sme politika štipendiranja zamenjati s politiko kreditiranja. In prav to se dogaja, sicer predvsem samo v težji, ponekod pa tudi v odločitvi. Znano je, da ima precej gospodarskih organizacij svoj in po svoje kratek pravilnik o štipendiranju oziroma kreditiranju. Vse to povzroča čedalje večjo zmedo, neusklajenosti in nasprotja, pa tudi želje po bolj homogeni, kar se da splošni in trdni rešitvi. Toda te gospodarske organizacije imajo na srečo kredite le kot dopolnilo k štipendijam.

Tovarna dušika Ruše pa pripravlja pravilnik, ki mu je sicer dala naslov Pravilnik o štipendiranju in kreditiranju, toda iz vsebine je jasno, da sploh ne gre za štipendiranje, ampak samo za kreditiranje, ki pa je tudi precej rigorozno.

Beseda štipendija, ki je v tekstu stalno prisotna, sploh ne sodi v njegov kontekst in je samo pesek v oči. Očividno je, da komisija, ki je sestavljala pravilnik, niti najmanj ne pozna vsebinske razlike med štipendijo in kreditom.

Zanimivo in žalostno je tudi, da se za omenjeni pravilnik živo zanimajo mnoga mariborska in okoliška podjetja in vse kaže - če tega z odločnim nastopom ne bomo preprečili - da se bo zlo epidemično razširilo daleč naokoli.

Tovarna dušika Ruše in ostala podjetja v okolici, ki se za pravilnik zanimajo, postopajo kratkovidno in brez ekonomskega premisleka. Pri univerzi v Ljubljani so namreč študentom na voljo prav iste vrste krediti, oziroma posojila z odpisi, katerih pogoji so tudi ugodnejši, obenem pa študentov ne navezujejo na nobeno podjetje.

Na temelju tega, kar smo povedali, lahko mirno sodimo, da bo tovarna Ruše (in tudi vsako drugo podjetje, ki bo sprejelo tak ali podoben pravilnik) v prihodnosti ostala brez kadrov, na drugi strani pa bomo imeli centralni sklad štipendij oziroma posojil.

Omenjeni pravilnik je - ne glede na argumente, ki jih mogoče ima tovarna dušika Ruše - v nasprotju z našo kadrovsko politiko in sistemom štipendiranja, ki je edino sprejemljiv, obenem pa je tudi brez perspektiv in ga je treba odločno zavrniti.

Janez Kura

OST TEDNA

MOŽNOSTI SITUACIJE

Odkar obstajata kultura in politika kot dve ločeni sferi človekovega življenja, sta si bili v določenem nasprotju. To osnovno nasprotje se vedno reflektira v nasprotjih med nosilci kulture in nosilci politike, kulturniki in politiki.

Nadaljevanje na 8. in 9. str.

ODDELEK ZA ARHITEKTURO V DECEMBRU 1964

Ker smo pred sprejetjem zakona o visokem šolstvu, novih statutov fakultet, študijskih programov in načrtov, ima odbor in študijska komisija ZŠJ na oddelku za arhitekturo za dolžnost, da seznanijo vse pristojne institucije in javnost s stanjem na oddelku za arhitekturo — FAGG.

Na osnovi sklepov spomladanske skupščine študentov na oddelku sta odbor ZŠJ in študijska komisija zbrala in analizirala potek študijskih reform v preteklem in sedanjem obdobju, ter razumno materialno poslala vsem zainteresiranim institucijam, profesorjem in študentom na oddelku.

Ker sedanje stanje zavaja potek reforme v slepo ulico, daje odbor in komisija sugestijo zbrano v desetih točkah in želi, da predlagani team arhitektov analizira potrebe in izdelava nov študijski načrt, ki bo tako strokovno kot perspektivno dosegel raven, ki jo zahteva visoka šola za arhitekturo.

Vsa področja človekovega delovanja se razvijajo z izredno naglico. Hiter razvoj se pospešuje želja po napredku, odlična komunikacijska sredstva, nova spoznanja in študijske metode dela. Problematika vsake posamezne vede znanosti ali umetnosti je postala tako kompleksna, da je za dober rezultat potreben team strokovnjakov različnih, a medsebojno zainteresiranih področij.

Eno najbolj vitalnih in naglo razvijajočih področij človekovega dela je gotovo vprašanje urejanja okolja, ki vsebuje pisan mozaik problemov, od industrijskega oblikovanja, preko arhitekture pa do urbanizma.

Kot povsod drugje, smo tudi pri nas priče velike dinamike razvoja družbe, njenih dosežkov in hotenj, le pomembno področje — šolstvo, zaostaja za časom.

Kot študente arhitekture nas zanima predvsem vzgoja arhitektov. Kljub temu, da nekateri šole v najrazvitejših državah zahodne Evrope (Švedska, Danska, Švica, Zah. Nemčija...) spreminjajo korenito svoje učne načrte, pa večina še vedno vztraja na svojih zastarelih in neživljenjskih programih izpred šestdesetih let. Zdi se, da vodstva teh šol negirajo razvoj, ker dopuščajo, da mladi ljudje odhajajo iz šol neprimerni v okolje, ki zahteva od njih napredno mišljenje in strokovno kvaliteto.

Naš oddelek za arhitekturo je primer take zastarele šole. Iz leta v leto postaja slabša in bolj okostenela ustanova.

Visoka šola za arhitekturo, poklicana ustanova za vzgojo arhitektov, bodočih strokovnjakov, intelektualcev, kreativcev, inženirjev in zastopnikov kulturne družbe, ziblje svoje bolehe razmere, se vtaplja v drobnjakarstvo, kuje predmetnike zaradi predmetnikov in »ihtavov« zapira pot vsakršni napredni misli.

Študentje smo zainteresirani za vsebinsko reformo študija, saj je to edina pot preiti od sedaj zelo nizkega strokovnega povprečja na višje. Čeprav je to tema že nekajletnih razprav ZŠJ na oddelku za arhitekturo, pa zadevajo naši predlogi na zaprti vrata.

Vložen denar družbe, staršev in večkrat študentov samih je slabo naložen, če šola ne daje kvalitetno izobraženega strokovnega kadra, ali po vsem tem družbo

šola in njene samovsečne razmere prav nič ne zanimajo? Čas je še preveč zrel za korenito spremembo šole!

Priznati je treba osnovno vlogo vzgoji projektiranja, ki je zanemarjena. Kako naj postanemo arhitekti, če je osnovni problem odrinjen in šola ne omogoči sodobne metode dela? Namesto da bi bile potrebne veje inženirskih in likovnih področij funkcionalno vezane na osnovno — kompozicijo = projektiranje, pa je tako kompleksna inženirska kot projektantska problematika razdrobljena po nesmiselnem receptu na predmete, ki imajo kaj morda opraviti z vzgojo novih arhitektov. Spodbud za sodobno kreiranje v arhitekturi in za pravičen odnos do splošnih in likovno-estetskih problemov v sedanjem študijskem programu sploh ni!

Namesto da bi se študent že od prvega leta odločil za pravo delo, ga šole vleče od ure do ure za nos. Ko pride po dveh letih do svoje mize in dolgo pričakovanega projektiranja, je že pozabil na vse priročno znanje statike, materialov itd., saj to ni najbolj boleče. Mlad človek ni problem arhitekture. Torej, znanje o sredstvih za uresničevanje projektantove ideje je že skoraj pozabil, metode dela nima, o industrijskem oblikovanju, arhitekturi, urbanizmu — skratka, o problemu urejanja okolja nima pojma. Ostali sta le še dve leti. V tako kratkem času pa še ni nihče postal arhitekt — projektant, pa tudi naša šola ne dela čudežev. Za nameček se tudi v zadnjih dveh letih projektantska problematika po sili razmer deli na nepovezan predmetnik, ki onemogoča projektantsko delo v studiu, ki je takemu delu namenjen. Študentu ostane še leto in dan, vsi so ga že siti, najbolj pa sam sebe in svoje zaslepljenosti. Zadnji čas je, da diplomira. Dobi papir, na katerem črna na belem piše, da je arhitekt, življenje pa mu obrne hrbet in dokaže, da je nespособen projektant, zrel za tehničnega risarja.

Ah je vredno sedeti na šoli za arhitekturo štiri leta, potem pa spoznati, da si zanič. Zapravili smo čas in denar, toda to ni najbolj boleče. Mlad človek ni postal arhitekt — projektant, nima zrele oblikovalske, inženirske in intelektualne misli in končno: smeri nadaljnjega razvoja so medle!

Imeli smo reforme! Bile so administrativne, neživljenjske in položaja do danes niso izboljšale.

Danes smo pred »novim« predlogom študijskega načrta, ki ga je pasivno sprejela oddelkova uprava. Učni načrt je enak načrtu, ki je veljal pred petimi leti, le da bolno stanje še utrjuje:

brezsmiselno povečuje število predmetov in ur.

Novi, kot stari predmeti nimajo programske utemeljitve.

Kompleksna projektantska problematika je razdrobljena po predmetih.

Inženirski del študija je nakopičen v prvih dveh letih in nima funkcionalne povezave z osnovnim problemom — projektiranjem.

Program ne predvideva sodobne likovne vzgoje.

Statut fakultete določa studio kot osnovno pedagoško enoto, učni načrt pa že sedaj prekrata čas projektiranja v studiu skrajšuje na pol leta in avtor pravi temu »mojstrovka«.

Morda je pozabil, da živimo v času nove industrijske revolucije in da arhitekt ni mojster, ampak človek visoko kulturne oblikovalske in inženirske misli.

Da, imeli smo reformo. Bila je B smer! Pokopali so jo, češ da je slaba. Danes listamo po sodobnih tujih revijah za grafiko, oblikovanje, arhitekturo in urbanizem,

beremo in vidimo rezultate sodobne metode in arhitektov in se spominjamo edine razstave po letu življenja te smeri. Zgrozimo se! Bili so slepi, da niso opazili, da je bila to reforma! Prednost je bila dana projektantski problematiki, nakazala je smernice za aplikacije inženirskih in likovnih področij na arhitekturo, prihajali so strokovnjaki iz prakse... toda pustimo to: govoriti o B smeri je prepovedano!

Končni sklepi študijske grupe in odbora združenja ZŠJ na oddelku za arhitekturo FAGG, ki naj služijo kot predlogi za delo pri pripravi novega, sodobnega študijskega programa:

1. Predlog oddelka za »novo« reformo v celoti odklanjamo, ker je neživljenjski in pod vtisom razmer na oddelku!

2. Osnuje naj se team arhitektov, projektantov, ki bo izven šole pripravil nov študijski program. Vodio pri izbiri članov je predvsem strokovna kvaliteta!

ad 2) k sodelovanju naj bodo pritegnjeni tudi študenti arhitekture.

3. Hrbtenica pri organiziranju študijskega programa je kompozicija — projektiranje. Ta se začne v dogovorjeni obliki in teži s prvim letom in veže nase dve večji skupini aplikativnih predmetov;

skupina a) konstrukcija: predmeti inženirskega značaja

skupina b) likovna vzgoja: likovna problematika.

Obe skupini sta podrejeni potrebam in zahtevam arhitektov, ter funkcionalno vezani na osnovni problem arhitekture — kompozicijo.

4. Po izkristaliziranju bistvenega programa dela in osnovnih načel povabi team k sodelovanju strokovnjake vseh zainteresiranih področij: statike, konstruktorje, tehnologe, sociologe, ekonomiste...

5. Sistem šolanja mora biti elastičen, dopuščati mora spremembe, ki jih narekuje razvoj.

6. Uvedba tečajev za snov, ki je v taki obliki najbolj primerna in učinkovita: tečaj barvne teorije, tečaj modularne koordinacije.

7. Sodelovanje strokovnjakov iz prakse na stopnji zunanjih sodelavcev.

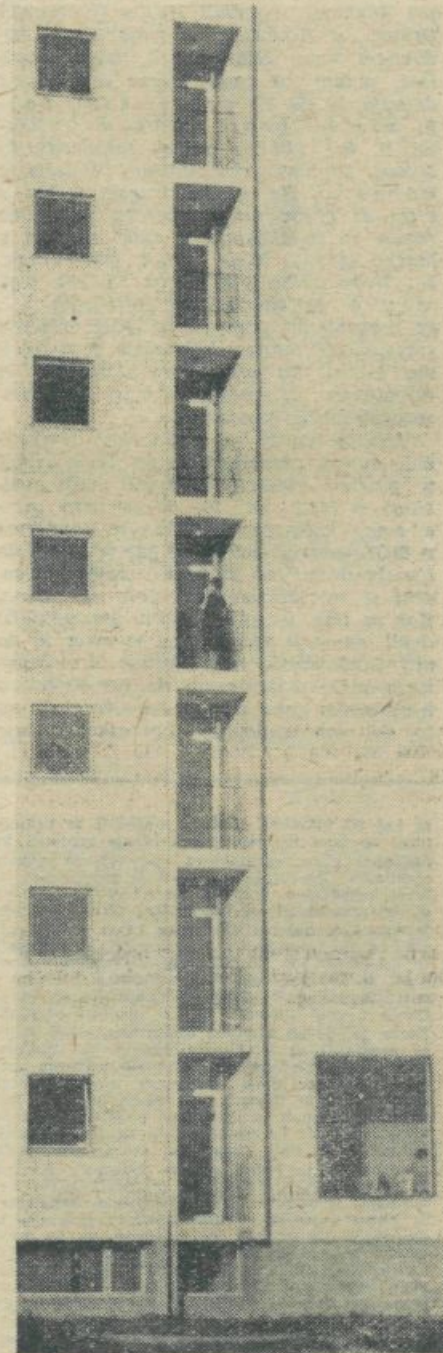
8. Delo v manjših skupinah se je izkazalo kot najuspešnejše. Študenti, kot oblikovalci takega dela, se morajo organizirati po okvirnih enotnih načelih.

9. Uvedba III. stopnje: specializacija posamezne veje projektantske problematike.

10. Osnovanje fakultete za arhitekturo, ker je sedanjí administrativni položaj oddelka v okviru FAGG neuspešen in razvoju šole za arhitekturo ne koristi.

Pričujoči sestavek je spodbuda za javno diskusijo o problemih šolanja arhitektov.

Študijska grupa in odbor združenja ZŠJ na oddelku za arhitekturo FAGG



ZADOVOLJNI KRANJCI

Nadaljevanje s 1. strani

čuje in zadovoljuje mesto že dvajset let. Včasih, v starih časih, v kapitalizmu, se je bilo treba razburjati ob volitvah. Danes ni več ne strank ne njihovih vodij in tudi za poslance v skupščino je poskrbljeno. Z volitvami so vsi zadovoljni že prej, preden je jasen njihov izid. Tudi po sindikatih se ni treba več prepirati in ni preglavic s stavkokazi. Zakaj strajki so ukinjeni, vsak je lastnik tovarne, ne demonstracij, ne zborovanj ni več. Kajti pot v socializem je jasna in tam zgoraj vedo zanj.

Nekoč se je nekdo dal križati za odrešenje sveta. Ko je umrl, so pritekli tisti, ki jih prej nikjer ni bilo, pa so dejali, da je on zveličar, oni pa, da so njegovi apostoli. Vsi vedo, kam drži in kakšna je pot v večno zveličanje. »Kdor veruje, bo imel večno življenje; kdor pa ne bo veroval, bo pogubljen. In mesto veruje, da bo zveličano. Zakaj mesto je zadovoljno, da mu ni treba skrbeti za pot v večno življenje. Vse vedo njegovi apostoli.

Toda zadovoljstvo mora imeti svoje vrhunce, mora se včasih tudi kolektivno manifestirati. V ta namen so v koledarju dnevi, ki so tiskani rdeče. Deset jih je v letu. Mesto si jih včasih tudi priroji, nekateri kar za celo leto. Takrat se mesto spomni svojih velikih dni, ko se je poslednjič nekaj zgodilo. Spomni se žrtv,

potem mora imeti tudi lojalnost svoje ventile, sicer postane neeksplozivna bomba. Zato petkrat na leto po dva rdeča dneva. Vsako leto, že dvajset let. Da svet ne pozabi svojega zadovoljstva na poti, ki je vsekoli jasna, zaznamuje sledove, po poti, kjer je hodil. Celo živali. Mesto si postavlja spomenike. V zadnjem času postavlja spomenike že tistim, ki so jih postavljali drugim. Tako je zagotovljena kontinuiteta čaščenja revolucionarnih relikvij. Če bo kdaj kak kip izgubil na veljavi in mu bodo odrobili glavo, se nikjer ne bo nič poznalo. Tako se gradi zadovoljstvo, gradi že dvajset let.

Od zadovoljstva, tega dvajsetletnega in nespremenljivega, se mesto vsako soboto dodobra nalez. Polovica se ga nalezje in vriska, polovica — večji del kultura — je trudna od poklicnega pitja in se odpravi v sobotah na weekend. Včasih vleknejo koga tudi na »Havajce«, kjer v vzorni celici z angleškim straniščem živi na družbene stroške. Drugi, bolj malomeščanski, sede doma v krogu svojih številnih reakcionarnih »grehov« in žvečijo govedino. Pri teh se lojalnost zamaže le takrat, kadar poskoči že mrtva govedina. Pa še to le v pianosti. Tako že dvajset let.

Dvajset let napredka, izgradnje, demokracije, ugodnih poročil, pozdravnih nagovorov, škofskih pisem, dvajset 29. novembrov, brezskrbnih volitev, dvajset let gostiln in debat, ki so vsak dan iste. Nič

se ne zgodi, nič ne počne, še obesi se malokdo...

Lojalnost utrjuje. Utruja, kakor večletna vojna. Človek bi od časa do časa rad zapil — ne iz prepričanja in ne, da bi prekršil člen 118 KZ, ampak iz potrebe po majčkeni spremembi, zavpil vsaj: »Dol z njim!« Slovenec je, pa se je navedil v gostilni in politiki samo: »Gor!« in »Še enkrat« — do onemoglosti.

In apostoli Gospodovi so bili usmiljeni. V letu Gospodovem 1964. so mestu pripravili prevelike črevesja. Po dolgih letih se je nekaj zgodilo. V zraku je zapraselo, kakor ob prihodu Tolažnika — Svetega Duha. Perspektivneeeeeee!!!

Kdo? Koga? Kdaj? Po kom? — Se je začelo?

Allora, bratje, usekajmo se! Saj je vseeno, ali so Perspektive ali Revolutive ali je za ljudstvo ali proti ljudstvu, poglavitno je, da se godi. Končno vendarie godi! Treba je že enkrat pri peku ali v štacuni povedati kaj novega, razen tega, da se Piki danes še ni podelal. Treba je pri Sestici in v Emoni dedcem že enkrat končno moške besede in pešči po mizi — ne samo zaradi govedine, ampak zaradi, pri moj duš — svinjarije!

Treba je že vendarie zainteresirati našo organizacijo, da se družbeno angažira in pokaže, kako ne pere samo plenice NOB. Treba se je že končno pojaviti nekje v javnosti in si poskrbeti za spomenik po smrti — ali morda, mesto v SAZU.

IN končno je treba udariti po mulcih, ki so se razrepenčili. V Rusiji ne bi šlo tako gladko! Se prepoceni sta govedina in žganje! Perspektivneeeeeee!!!

»Kaj se pa dereš?«
I, Perspektive! Za ali proti? Vseeno! Gremo! Zdaj bo!

Perspektive, pol zaprto, pol mrtvo, pendrek, policija, puške, puč... Tako se mesto ogreje na temperaturo tople grede. Administrativnih ukrepov ni več. Ze pred petimi leti so dvignili klobuk in odšli iz mesta z glasnim »zdavom!« Ni jih!!! Zato pa se pokaže volja ljudstva. Vseeno ali topia greda ali sosedov gnoj, za rast ali za pleve, glavne so »flaše«. Dali so flaše. Za flašo bi zaveden Slovenec šel in se podelal tudi na sredo Titove ceste, pa se ne bi na toplo gredo?! Ljudstvo je pokazalo, na kateri strani so njegove simpatije in potrdilo stari izrek: »Nema profita in patria!« Odpusti jim, Gospod, saj ne vedo, kaj delajo.

»Potem gremo pa vsi na morje...«
Vrnili se je mesto in pozabilo morske spomine, plažo, vile, Svedinje in Italijane. Večno ni mogoče živeti od tega. Poiskati je treba novo veselico.

Zdaj so tu še tisti, ki niso dvignili flaše nad toplo gredo in tisti, ki so bili neperspektivni pri Perspektivah. Pa govedina se je spet podražila. Če ni kruha, tedaj je iger vedno zadosti!

Sodobnoooooost!
Kaj? Kdo? Koga? — A, spet? — Hej, Slovani...

In veselje ljudstva je neizmerno.

»Trije Francozi — ljubzenski trikotnik; trije Nemci — vojna; trije Slovenci — veselica«. Kdor jih prireja, tega ljubi njegov narod. Ta rod ne bo prešel, dokler ne bo sodni dan... V tem je in ostane ves družbeni angažma in socializem v SRS.

Jaroslav Novak